

ZBIRKA ČLANKOV

1. ŠTIRI VRSTE VZGOJE	2
2. ZA SREČNEJŠE OTROŠTVO	6
3. IZBRUHI NAŠIH MALČKOV	8
4. PASTI DOBRE VZGOJE	12
5. ZAKAJ SE GRDO VEDEJO?	15
6. SLOVENSKA VZGOJA	17
7. KAJ MANJKA DANAŠNJI MLADINI	19
8. DOBRA VZGOJA	21
9. TUDI UČITELJ VZGAJA	23

Članki so bili v originalu objavljeni v letu 2010 na spletnem portalu iskreni.net, kjer so v prvotni obliki še danes dostopni za branje. Ta zbirka vsebuje posodobljene in mestoma prenovljene vsebine originalov.

Napisala Alenka Orešnik

december 2014

ŠTIRI VRSTE VZGOJE

Starši smo si v svojih vzgojnih prijemih zelo različni. V podobnih situacijah z našimi otroki se odzovemo zelo različno. Glede na to, kdo ima nadzor, kakšne prijeme uporabljamo in kako gledamo na situacijo in otroka, pa bi se lahko razdelili nekako v štiri tipe.

	AVTORITARNI (nasilna)	AVTORITARNI (nenasilna)	PERMISIVNI	SOČUTNI (demokratična)
Kdo ima moč?	starši	starši	otrok	vsi
Vrsta kontrole:	kontrola s fizičnim in psihičnim nasiljem	kontrola z materialnimi in čustvenimi dobrinami (pogojna ljubezen)	ni kontrole	samokontrola
Starševske metode:	pretepanje, ena po riti, grožnje, vpitje, poniževanja, obtoževanja, kritiziranje	<u>nagrade</u> : denar, privilegiji, priboljški, objemi, pohvale, pozornost <u>kazni</u> : izguba privilegijev, posledice, ignoriranje, odmor, vzbujanje občutkov krivde	prošnje, podkupovanje, nerganje, popuščanje, pridiganje, samožrtvovanje, reševanje, zanemarjanje ni kaznovanja,	brezpogojna ljubezen, dajanje zgleda, spodbujanje, zadovoljevanje potreb (ni isto kot želje!), prisluhniti čustvom, naravne posledice, skupno reševanje problemov, družinski sestanki
Ozračje doma:	napeto, rigidno, moreče	urejeno, dosledno	kaotično, nestanovitno	sproščeno, urejeno, fleksibilno
Kaj se otrok nauči?	slepe poslušnosti močnejšemu, nasilja, tekmovalnosti, laganja, nič samodiscipline	poslušnosti, urejenosti, neodkritosti, tekmovalnosti, nič samodiscipline	kako manipulirati z drugimi, nič samodiscipline	samodiscipline, odgovornosti, kako reševati probleme, spoštljivosti, sodelovanja

Kako se otrok počuti?	jezen, sovražen, prestrašen, nemočen, nizka samopodoba	zamerljiv, jezen, nerazumljen, zmanipuliran	zmeden, občutki krivde, negotov	vesel, varen, samozavesten, ljubljen
Kaj se lahko zgodi v puberteti?	otroci se upirajo, pobegnejo ali postanejo prestopniki (se tepejo, drogirajo itd), so nasilni do drugih, starši postanejo nemočni	otroci se čustveno zaprejo vase, upirajo, iščejo drugje brezpogojno sprejetost, starši postanejo nemočni	otroci so sebični, odvisni od drugih, zahtevni, neodgovorni, starši zamerijo otrokom	ljubezen in spoštovanje med starši in otroki, ni potrebe, da bi se otrok upiral ali zaprl vase

Tabela je povzeta po švicarsko-ameriški avtorici Alethi Solter, strokovnjakinji za vzgojo otrok. Pravi, da **čistih tipov ni**, vsi se verjetno tu pa tam znajdemo med avtoritarneži, permisivneži ali sočutneži. Vseeno pa je v nas **en tip, ki prevlada**.

To kar šteje, je naše osnovno prepričanje o tem, kaj otrok je in kaj potrebuje:

Avtoritarnež: Otrok potrebuje naš nadzor in nenehno usmerjanje.

Permisivnež: Otrok mora imeti vse kar si želi in kar mu lahko damo, ne sme biti nesrečen.

Sočutnež: Otrok potrebuje naše vodenje, ljubezen, zaupanje in spoštovanje.

PA ŠE NEKAJ SMERNIC, KI VAS BODO OHRANJALE NA POTI SOČUTNE VZGOJE:

Ko vas prime, da bi ga (kaznovali, nadrli, mu eno primazali)...

- Vzemite zase time-out (če situacija dopušča), da se ohladite in zberete misli.
- Ne tlačite čustev, povejte in pokažite kako se počutite in kaj potrebujete! Ne obtožujte drugih in ne bodite agresivni, resnično izražanje ne prizadene drugih.
- Ste preobremenjeni ali zanemarjate sebe in svoje potrebe? Vedno bodite pozorni na svoje občutke in svoje potrebe. Otroci so včasih zgolj ogledalo našega počutja.
- Svoje starševske napake otrokom priznajte in se zanje tudi opravičite.

Ko naredi kaj grdega pa nočete kaznovati...

- Ustavite grdo vedenje, potem pa poiščite otrokovo nezadovoljeno potrebo, ki je grdo vedenje povzročila.
- Pokažite kako lahko popravi škodo in mu pomagajte, če to potrebuje.
- Zavrtite film nazaj in izpeljite dogodek še enkrat, tokrat na prijazen način (Stop! (nasilju, kričanju, zmerjanju) Povej z besedami, kaj bi rad. Bolj prijazno in bolj mirno.).
- Čez čas (zvečer isti dan ali ko se otrok resnično pomiri) se z otrokom pogovorite, kaj lahko naslednjič naredi, reče, ko ga kdo prizadene, razjezi.

Ko vas prime, da bi ga omejili, mu prepovedali...

- Preden rečete NE, pomislite, če morda lahko vseeno rečete JA in kaj potrebujete vi, da lahko rečete JA.
- Ponudite zamenjavo, ki zadovolji potrebo in ne prestopa vaših meja.
- Pogajajte se, dogovarjajte, najдите rešitev sprejemljivo za oba.

Ko ne sodeluje...

- Kadar nas otroci ne slišijo, po navadi potrebujejo, da najprej mi slišimo njih. Poglejte ga, kaj dela, navežite stik, pokažite, da ga vidite, razumete in otrok bo sodeloval.

- Pokažite razumevanje za njegove občutke strahu, jeze, razočaranja, spregovorite o tem na glas. Ko otrok čuti, da ga razumemo, lažje sprejme to kar od njega želimo.
- Dajte mu malo časa.
- Ponudite pomoč (Ti pomagam? Dajva, pospraviva skupaj!).
- Če še vedno ne sodeluje, pa ugotovite, katera nezadovoljena potreba mu to preprečuje.

Ko bi dali nasvet, pomagali in učili, kako je prav ...

- Pomagajte samo, če vas prosi za pomoč. Ali najprej vprašajte, če želi pomoč.
- Pustite, da najde sam svojo pot, mogoče vas pa z ustvarjalnostjo še preseneti.
- Zaupajte. Bolj kot naš nasvet »kako naj« potrebujejo lastno izkušnjo.

Ko sitnari, cmera ali trmari ...

- Najboljše zdravilo za sitnost je objem, brez besed in komentarjev.
- Če naša iskrena pozornost ne zadostuje pa potrebujejo, da jim pomagamo odložiti nabrane občutke. Pomagajte jim, da jih izrazijo.

Kadar izraža čustva jeze, prizadetosti, žalosti ...

- Ne ignorirajte, bodite ob njem.
- Ne dramatizirate: sočustvovanje ni to, da vas bolj jezi in boli kot otroka.
- Dovolite, da se izrazi. Ne skušajte ga ustaviti, zamotiti, preprečiti jok samo zato ker vi to težko poslušate.
- Pomislite kaj potrebuje, kaj s svojim vedenjem izraža. In potem ukrepajte.
- Če ste na javnem prostoru, se umaknite skupaj z otrokom in se mirno pogovorite.

ZA SREČNEJŠE OTROŠTVO

Osrečiti otroka ni isto kot preprečiti njegovo nesrečo. Če mu kupimo igračko, bo srečen. Če pa je nesrečen in mu kupimo igračko, zato da ne bo več nesrečen, je to nekaj povsem drugega. Vendar ravno to starši pogosto počnemo: skušamo preprečiti, da bi bil otrok nesrečen, v resnici pa s tem zadovoljimo le svojo potrebo po miru, otroku pa s tem celo škodujemo.

Če jih umirimo, nam ni potrebno poslušati izbruha razočaranja, joka, jeze. Otroci pa potrebujejo ravno to: **doživeti in izraziti tudi ta čustva**. In tako jih namesto izražanja naučimo, da ta čustva niso dobra in da jih morajo potlačiti. Vendar pa bolečina ne izgine, le potlačena je in nekje globoko dela nered. Ko se otrokom nabira in nabira, vedno bolj iščejo izgovore, da bi sprostili stres, napetost in nagrmadena čustva. Mi pa jih proglasimo za težavne in sitne, da iščejo pozornost, izsiljujejo in prav iščejo meje ...

V resnici pa smo mi tisti, ki ne razumemo, da so tudi žalost, jeza, razočaranje in bolečina del življenja. Ne tlačimo jih in si jih dovolimo najprej izraziti sebi, prav tako pa tudi otroku.

OTROK PADE IN SE UDARI

Slab odziv: je že dobro, sej ne boli, nehaj jokati, izvoli bonbonček.

Boljše: bodimo sočutni. Udaril si se, to boli ... in dovolimo da se izjoka, kolikor pač potrebuje. V strahu, da ne bi vzgojili cmeravega otroka, starši postanemo prav nestrpni in želimo, da čim prej neha jokati. Tako jih skušamo zamotiti, podkupiti s čokoladicami in hrano (ste že kdaj pomislili, od kod navada, da se odrasli tolažimo s hrano, cigaretami, alkoholom?). S tem ko ustavimo jok, preprečimo, da bi otrok izrazil vso svojo žalost, ki se potem nakopiči v njem in otrok postane siten in cmerav.

OTROKU UMRE DOMAČA ŽIVALCA

Slab odziv: sej je samo muca, ti bom kupila drugo.

Boljše: to pa je res žalostno, rad si imel to mucko, ... In ko se delno potolaži: Bi rad, da jo zakopljeva skupaj na vrtu?

OTROKU NEKDO VZAME IGRAČKO IN TA GA V JEZI UDARI

Slab odziv: to se ne sme, kako se pa obnašaš, petminutni odmor, da se ohladiš, in potem se mu opraviči.

Boljše: jezen si, ker ti je vzel igračo, ko si se igral z njo. (in objem). ...Čez čas ali pa kasneje isti dan: Miha, ko te nekdo razjezi, mu to najprej povej z besedami, če ti pa ne uspe se zmeniti, pa pokliče mene, da ti pomagam.

POTLAČENA NEGATIVNA ČUSTVA

Ker se nam je odraslim težko spopadati z lastnimi negativnimi čustvi, nam je še težje soočati se z otrokovimi in zato jih učimo, da jih tlačijo in ne izražajo. Tako nabrana čustva pa se v otroku kopičijo. Otrok postane agresiven, cmerav, siten ... pravimo, da prav išče, da bi jih dobil, in ne razumemo, da le potrebuje priložnost, da se znebi svoje prtljage.

Spomnite se kako se vam kdaj nabere: problemi doma, naporen dan v službi, siten šef, gneča na cesti in potem je potrebno nekaj čisto malega (ponesreči razbijete kozarec) pa izbruhnete v jok.

Zaradi kozarca? Ne, ampak zato ker vas skrbi kako boste rešili vse nakopičene probleme. Otroci delujejo po istem principu. Bolečina, ki je ne uspejo takoj izraziti, izjokati, spi pod površjem in čaka na priložnost, da izbruhne na dan. In tako ob naši zahtevi in našem odločnem »ne« izbruhne.

Če tega pojava ne razumemo, potem smo nanj jezni, ga proglašimo za razvajenega, sitnega ali ga celo kaznujemo, ignoriramo ali pa zaradi ljubega miru ugodimo vsem njegovim nerazumnim zahtevam dokler nam enkrat ne prekipi.

Če pa to razumemo, ostanemo trdni v svojem »NE«, potem pa ponudimo sočutje in pozornost. Dovolimo mu, da izlije kar se je nabralo.

Otroci so opremljeni s sijajnim mehanizmom »čiščenja«. In če dovolimo, da se izjočejo, bomo imeli po takem izbruhu pred seboj zadovoljnega in srečnega otroka, s katerim je veselje biti.

Zapomnimo si, ko se vedejo najslabše,
v resnici najbolj potrebujejo našo ljubezen.

IZBRUHI NAŠIH MALČKOV

Saj veste, kuhate kosilo in otrok pride in hoče čokolado, vi pa rečete: »Ne, zdaj bo kosilo.«. In otrok se vrže po tleh in začne tuliti, brcati in kričati.

Ali podobna zgodba v trgovini, ali pa noče več hoditi in hoče, da ga nosite, vi pa v eni roki nosite dojenčka, v drugi vrečko iz trgovine in ne razume, da ni prostora zanj in se vrže po tleh, tuli in brca ... kaj naredite?

Kaj se je zgodilo?

Govorimo o otroškem vedenju, ko otrok brca, tuli, kriči, joka, se vrže po tleh in se ne zmeni za naše zahteve in razlage. Najprej naj povem, da se izogibam uporabi besede **TRMA**, ker mislim, da otroku dela krivico.

Trma je (po SSKJ-ju) nepopustljivo vztrajanje pri kakem stališču, ravnanju, mnenju kljub dokazom o neustreznosti takega stališča, ravnanja, mnenja.

Otrokovi izbruhi pa niso izražanje stališča, ravnanja ali mnenja, ampak izražanje globokih čustev, občutka nemoči, potrebe po samostojnosti in spoštovanju. Izražanje čustev in jok je nekaj, kar ne bi smeli nikoli obravnavati kot moteče in nezaželeno vedenje.

Zakaj do izbruhov pride?

- Otroku občuti **močna boleča čustva**, ki jih želi izraziti. Pogost je tudi pojav »kaplja čez rob«. V otroku se nabira bolečina in potem izbruhne ob nekem navidez nepomembnem dogodku. Izbruh in jok imata ob tem zdravilno funkcijo, saj se z njim otrok znebi nabranih bolečih čustev in stresa.
- Kadar **želimo otroka kontrolirati** (vzgajati avtoritarno), sami povzročimo njegov izbruh. Otroku nam sporoča, da smo ga s svojim ravnanjem prizadeli.
- Otroka smo s svojim neprimernim (**permisivnim**) odzivanjem in ignoriranjem naučili, da lahko samo **z izbruhi dobi našo pozornost in to, kar si želi**. Tak izbruh nima solz. Kljub temu otrok potrebuje sočuten odziv, ne pa tudi tega, kar od nas zahteva.

Kako preprečimo izbruhe?

Izbruhi niso neizogibni in lahko jih preprečimo. Če boste otroka v prvem letu starosti pogosto nosili in spali poleg njega, boste opazili, da bo začel svoje potrebe sporočati brez joka in občutka frustracije. Jok ne bo uporabljal za sporočanje svojih potreb, ampak za sporočanje svojih čustev. In ko bo osvojil jezik, bo z besedami sporočal kaj potrebuje in ne z izbruhi. Če se boste **na njegove potrebe vedno odzivali**, otrok ne bo imel potrebe, da bi kričal, da bi pritegnil pozornost. Če ga ne boste vzgajali avtoritarno, bo do izbruha prišlo le, če bo otroka nekaj močno prizadelo.

Izbruhi niso faza v razvoju. Izbruh je alarm na pomoč, znak, da otrok čuti močna boleča čustva ali pomanjkanje moči, samostojnosti in spoštovanja. Pomislite, kdaj se sami vedemo tako grdo (ja, tudi odrasli imamo naše "odrasle" izbruhe trme)?! Tudi otroci so ljudje. Ne potrebujejo "pravega pristopa" ampak predvsem naše razumevanje.

Bodite pozorni na otrokove potrebe in se nanje vedno odzovite. V vsaki otroški želji se skriva potreba. Želji lahko rečete NE, vendar poiščite potrebo, ki se za tem skriva.

Otroci nimajo potrebe, da bi se basali s sladkarijami. Ponavadi je to **klic po pozornosti in bližini** ali pa so preprosto lačni. In kadar vas ves čas prosijo za igrače, si v resnici želijo preprosto biti z vami, odkrivati in raziskovati in ne posedovati.

Ko izraža želje bodite prijazni, velikodušni in spoštljivi. Takšni, kot bi želeli, da so drugi do vas. Moja tašča me je naučila zelo dobre lekcije iz spoštovanja. Imenuje se: **čisto malo!** Kadar si moji otroci zaželijo sladkarijo pred kosilom, se ponavadi pogodimo za nekaj malega (včasih tudi kak grižljaj iz kosila) in otrok je zadovoljen in vseeno normalno poje kosilo. Vztrajati pri »nič pred kosilom« je princip, ki služi le uveljavljanju starševske volje in ne dobri vzgoji. Tega otroci niti ne zahtevajo vsak dan. Kaj vi nikoli ne grešite kadar ste res lačni?

Na neprijetne stvari jih VEDNO pripravite. Torej obisk zdravnika, injekcije, obisk trgovine, vse kjer **od otroka pričakujete določeno vedenje**, bo minilo brez izbruhov in nesodelovanja, če bo otrok na to pripravljen. Povejte mu, kaj od njega pričakujete, pomaga tudi če vadite (npr. kako bo dobil injekcijo). Dajte mu nekaj časa, da se sprijazni z neizogibnim (jaz sem sina pripravila da bo šel k zdravniku vedno kakšen dan prej). In ko sredi tega zanj neprijetnega dogodka neha sodelovati, je spoštljivo le to, da odnehate tudi vi.

Kaj pa kadar se prelevijo v male tirančke, ki hočejo A, ko mi hočemo B in tulijo Ž, ko smo mi naredili Z? Pomislite, kdaj odrasli takole sabotiramo? Kadar se počutimo nemočne, nevidene, neupoštevane in nespoštovane. Preverite torej, kaj manjka. Nehajte torej ukazovati in pričakovati poslušnost. Začnite z otrokom sodelovati in vzpostavljati dialog. Seveda ste vi nesporni vodja odprave "vzgoja", niste pa diktator in otroci ne mali kužki, ki jih je potrebno ukrotiti. Ne plešite tako kot vam oni ukazujejo, in ne vržite veselja iz tirnic, da se bo vrtelo v smer Z ... vzemite pa njihov alarm resno in ne pozabite: tudi otroci so ljudje.

In če do izbruhov pride, kaj lahko naredimo?

PERMISIVEN ODZIV: naredili boste vse, da bi jok ustavili: malčku boste ponudili sladkarijo, ga zamotili, uredili tako, da bo nehal jokati. Ne samo, da s tem otroku ne prisluhnete, s tem pristopom otroka sčasoma naučite, da začne tlačiti boleča čustva v sebi z nadomestki kot so zahteva po hrani, igračah in začne **uporabljati izbruhe in jok da to dobi**. In potem ga označite, da vas izsiljuje, v resnici pa ste ga tega sami naučili.

Še nekaj o **tolaženju**: tolaženje v glavnem vsi razumemo kot »čim prej doseči, da neha jokati« torej otroka utišati. V resnici pa naj bi bilo tolaženje to, da postane otroku manj žalosten in nesrečen.

AVTORITAREN ODZIV: ignorirajte in kaznujte. Ko se boš lepo vedel, te bom zopet opazil in otroka ignorirate ali pa ga zaprete v drug prostor. Najpogostejša oblika kaznovanja pa je, da se nanj jezimo ali mu grozimo s kakšno posledico. S tem ga naučimo nevarne lekcije: **tvoja boleča čustva niso ok**. Ne maram te, kadar tako čutiš. Potlači to v sebi! Čustev pa žal ne moremo izničiti. Skrijejo se v podzemlje naše duše in pustošijo tam, kjer smo pač šibki. Otroci razvijejo različne psihosomatske težave: od močenja postelje, grizenja nohtov, do jecljanja, pretirane plašnosti, celo depresije ali pa postanejo tudi sami agresivni.

Še besedica o **ignoriranju**: splošno prepričanje je, da se bo otrok navadil tega vedenja, če ga nagradite s pozornostjo in vsi vam bodo svetovali, da izbruh ignorirajte. **Pozornost pa je resnična potreba**. Kaj če bi bil otrok lačen in bi tulil: Lačeeeeeen! In nekdo bi vam svetoval: ignoriraj, samo lačen je, bo že nehal, ne smeš nagraditi grdega vedenja. ... Kaj ne bi rekli: to pa je najbolj butast nasvet na tem

svetu! In prihiteli k otroku in mu dali nekaj jesti. Naslednjič pa bi bili pozorni, da bi ugotovili prej, preden postane lakota tako huda, da bo moral tuliti. ... **Torej dajte otroku dovolj pozornosti preden vam mora z izbruhom povedati, da je lačen pozornosti.**

SOČUTEN ODZIV: dovolite, da se izrazi in bodite ob njem. Poslušajte, ostanite mirni, ne dramtizirajte, bodite zraven in sprejmite njihove občutke dokler izbruh ne izzveni sam. Nikar se z otrokom ne pogajajte in dogovarjajte medtem ko še joka in tuli, naj se najprej umiri. V začetku ponavadi odklanjajo fizičen kontakt, ne silite jih. Ko pa se izbruh malo poleže, vedno potrebujejo tudi objem. Ko se pomiri, je ponavadi otrok zopet vesel in razigran in nič več ne potrebuje. Če še vedno obstaja nezadovoljena potreba, pa se zdaj lahko o tem mirno pogovorite.

Nekateri svetujejo, da otroka močno objamete, proti njegovi volji. Moj pogled na to je, da je tudi to nasilje. Ko se bo otrok dovolj pomiril, bo sam zlezel v naročje. Počakajte torej na njegov pristanek. Ne objemajte na silo.

Kaj pa izbruh v javnosti? Odmaknite se nekam, kjer boste manj na očeh in boste lažje reagirali neobremenjeno. Če vam je neprijetno, pa jim dajte vedeti, da jih slišite, da jih nekaj žuli, da pa ste zdaj sredi trgovine in tukaj nočete, da se meče po tleh in tuli. Se boste pomenili doma ali v avtu. In otrok bo sodeloval.

Ko se otrok sooča z razočaranjem in frustracijo, potrebuje naše vodstvo. Njegovo tiho vprašanje se glasi: **Me imaš dovolj rad, da me boš poslušal, ko se bom jezil, ali te bo zagrabila panika in boš obupal nad mano in me poskušal ustaviti?** Počutiti se morajo dovolj varno v vaših rokah, da se jim lahko tudi »utrga«. Če se teh čustev ustrašite ali se nanj vedno jezite, ne samo da otroka naučite, da jih uporablja, da kaj doseže, naučite ga tudi, da se tudi sam boji teh čustev in jim daje preveliko težo.

Če pa čustva sprejmete in razumete in se pri tem povsem mirni in nič ne dramtizirate, bodo odšla kot so prišla. Šele če se jim upiramo in jih zanikamo, povzročimo tesnobo in duševne bolečine.

PASTI DOBRE VZGOJE

Večina staršev misli, da je dobra vzgoja nekakšna prava mera strogosti in popustljivosti. V resnici pa ne ena ne druga nista dobra vzgoja. To kar otrok potrebuje je popolnoma nov pogled na vzgojo. Nekateri jo imenujejo tudi tretja pot v vzgoji. In ker je ta pot za mnoge starše kot bi »odkrivali Ameriko«, večino zanese nehote na kakšno stranpot, ki se zdi kot dobra vzgoja, pa to ni. Kaj so torej največje pasti v katere se lahko ujamete?

POZABILI SMO NASE IN NA SVOJE POTREBE

V želji po tem, da bi zadovoljili vse dojenčkove potrebe, se staršem lahko zgodi, da pozabijo nase in naredijo to na račun sebe. Predvsem se to zgodi staršem, ki so imeli sami kot otroci nepotešene potrebe. To so starši, ki težko rečejo »ne«. Tako pri svojih otrocih pretiravajo in zadovoljujejo potrebe svojega malčka na račun svojih potreb (strokovno rečemo, da kompenzirajo). In tako ljubezen zamenjamo za žrtvovanje in samoodpovedovanje. Tako kot boste vi ravnali s seboj, bodo tudi otroci z vami. Pri vzgoji torej vedno imejte pred očmi svoje potrebe in potrebe otroka in iščite poti, ki bodo upoštevale potrebe vseh. Verjemite, vedno obstajajo.

PREZAŠČITENOST

Če je skrb za otroka ljubeča ali je potem **še več skrbi še bolj ljubeče**? Ne. Težko je razložiti, kje je meja. Seveda moramo otroka zaščititi pred resničnimi nevarnostmi, ne zaščitite pa ga pred življenjem samim. Buške in praske in nekaj umazanije so del življenja. In prezaščiteni otroci naravnost silijo v težave takoj, ko jih spustite z oči ali pa se vas nebogljenost ves čas držijo za roko.

Otrok se prvič približa stopnicam. Kaj boste naredili? Zavpili: ne, padel boš! In takoj namestili ograjo? ... ali pa boste mirno stopili zraven in dovolili, da se spozna z nečim novim.

ODZVATI SE NA JOK NE POMENI UTIŠATI GA

Ena izmed zelo pomembnih smernic dobre vzgoje je, da se vedno odzovemo na otrokov jok. Otroka nikoli ne pustimo, da joka sam, jokajoči otrok sodi v ljubeče naročje odraslega. Toda napaka, ki jo delajo mnogi je to, da mislimo, da otrok ne sme nikoli jokati. Torej ko dojenček joka, vedno najprej preverite, če kaj potrebuje: previjanje, hranjenje, bližino, gibanje, več oblek, manj oblek, Če ni nič od tega, potem je mogoče jok to kar potrebuje.

Jok je namreč način, kako se znebimo stresa, ki se je v nas nabral: mogoče je bilo zanj preveč hrupa, ljudi, glasnosti, mogoče se je česa ustrašil, tudi vožnja z avtom je lahko za malega dojenčka stres ... v tem primeru dojenčki potrebujejo naše naročje in naš miren glas, ki mu zagotavlja, da ste tam zanj. Ko se bo znebil stresa, bo zopet miren in vesel malček. Če se prehitro zatečete k različnim samotolažilnim navadam kot so dudu, pogosto dojenje, bo otrok potreboval vedno več in vedno več tega (pogosteje se bo zbujal ponoči za dojenje, ves čas bo sesal dudo ...) in ko bo malce večji bo pogosto siten in vznemirjen.

OTROKOVE ŽELJE NISO OTROKOVE POTREBE.

Ko vam srce reče NE (. še eno igračko, še eno risanko, še en bonbonček...), tudi zares recite "ne", otroku razložite zakaj in pri tem **vztrajajte brez slabe vesti**. Reči JA, ko misliš NE, je recept, da vzgojite nesrečne otroke in razvajene male tirančke. Vendar pa samo reči NE ni dovolj. Potem vedno poiščite otrokovo resnično potrebo in jo nagovorite.

Kar otrok želi ni to kar potrebuje. Otrok (poleg vseh telesnih potreb) pravzaprav potrebuje le dvoje: trdno in ljubečo vez z vami, dovolj bližine in dovolj svobode in priložnosti in možnosti za raziskovanje sveta okoli sebe in urjenje v različnih spretnostih. Vse otrokove želje so bodisi izraz potrebe po **bližini** ali potrebe po **svobodi**.

IZGUBA SAMOZAVESTI

Še kako prav imajo tisti, ki včasih komentirajo strokovne nasvete o vzgoji nekako takole: **Po zdravi pameti**, pa ne potrebujete nobenega strokovnjaka! Veliko staršev v

strahu pred tem, da ne bodo »vzgajali narobe« neha vzgajati spontano in tako kot jim narekuje njihov notranji glas, ampak se slepo oklepajo nekih napotkov.

Nekako takole: Sinko udari sestrico, vi prihitite v sobo k njima, jezni ker se je to zgodilo že večkrat in potem **namesto da bi suvereno reagirali, negotovo razmišljate**: ne smem kaznovati, kaj naj zdaj naredim ... kako moram že reči? ... in potem, jezni da bi eksplodirali, negotovo z zelo kontroliranim glasom rečete: ne smeš udariti, to ni lepo... Smešno in žalostno obenem, kajne?(Mimogrede to je permisivnost.)

Kako bi se počutili vi, če bi bili del odprave po džungli in bi vaš vodja nekaj negotovo mencial pred vami? Imeli bi občutek, da nima pojma. Bi mu z veseljem sledili? Ne!! No, točno tako se počutijo naši otroci, če ne zaupamo sebi kot staršem ... in potem se obnašajo točno tako kot bi se vi na tej džungelski odpravi. Bilo bi vas strah in počutili bi se negotove in stavim, da bi bili malce uporniški. Otroci potrebujejo od nas zelo jasna sporočila, ko uničujejo stvari ali prizadenejo drugega. Pri tem pa ne potrebujejo samo našega odločnega: NE!, to boli! Ampak potrebujejo, da pridete takoj blizu, ustavite roko, odmaknite enega od drugega, objemite tudi malčka-napadalca in mu pomagajte da se pomiri. Samo **kričanje z razdalje** pri malčkih ne naredi nič dobrega.

ZGUBA SAMOKRITIČNOSTI

In še najtežji del: bodite zelo **jasni in odločni, ne bodite pa jezni** na njih. Jeza vam vedno pove, da so na delu vaše stare rane iz otroštva in vaše nepredelane teme. Prevzemite odgovornost za svoje težave, poiščite pomoč in ne razglašajte otroka za težavnega.

Ni težavnih otrok, le nerazumljeni.

Za otrokovim grdim vedenjem se vedno skriva nezadovoljena potreba. Ustavite grdo vedenje, nato pa se posvetite otrokovim nezadovoljenim potrebam. Otroci potrebujejo trdno vodenje vendar brez ustrahovanja, kaznovanja, zasmehovanja in zaničevanja.

ZAKAJ SE GRDO VEDEJO?

"Prestavljajte si, da vam v hiši začne besno zvoniti požarni alarm. Prihitite v sobo in ... *glasno zavpijete na alarm: kolikokrat sem ti že rekla, da nehaj tako vpiti? Kdaj se boš naučil, da se to ne dela? Zdaj pa za kazen ne dobiš sladoleda po kosilu! ... za ogenj pa se sploh ne zmenite, niti se vam ne zdi pomembno, da bi ga pogasili. Samo ta glasni alarm vam gre pa zdaj že pošteno na živce.*

Približno tako se vedemo, ko vzgajamo svoje otroke na avtoritaren način. **Vidimo alarm, ki tuli, ne vidimo pa požara, ki gori.** Mislimo, da je vzgoja to, da utišamo alarm, v resnici pa je vzgoja to, da pogasimo ogenj.

Na otrokovo neprimerno vedenje bi v resnici morali začeti gledati tako kot na **klic na pomoč**, kot znak, da nekje gori: da je otroka nekaj prizadelo ali da ima neko osnovno potrebo nezadovoljeno. Če bomo ves čas videli samo otrokovo vedenje in se ukvarjali samo z vedenjem, otroka ne bomo nikoli naučili, kako naj izraža svoje potrebe, kako naj poskrbi zase, kako naj obvladuje to, kar čuti. Naučili ga bomo:

- **Tvoje potrebe niso pomembne:** nehaj že sitnariti, zatri že ta ogenj v sebi.
- **Ti si grd in slab, ker tako čutiš:** ok si, če nisi jezen, če te nič ne prizadene, zatri že ta čustva v sebi.

Seveda ugasnite alarm in ne pustite da tuli vendar potem poiščite ogenj.

Neka mamica je povedala naslednjo zgodbo: svojemu dveletnemu otroku sem umivala roke pri umivalniku, potem pa se je hotel še kar igrati z vodo. Zaprla sem vodo in malčka vzdignila v naročje, da bi ga odnesla iz kopalnice ven. Potem pa me je ugriznil v roko. Zavpila sem, da to boli in ga spustila na tla in šla ven iz kopalnice. Verjetno se je ustrašil, ker nikoli ne zavpijem nanj, prijokal je za mano v dnevno sobo. In potem sva skupaj brala knjigice in se je potolažil. Zdaj pa ne vem, ali sem naredila narobe, ker sem zavpila nanj, bi morala ravnati drugače?

Zgodbo sem vam povedala, ker je tipičen primer, ko vidimo alarm, ki tuli, ne vidimo pa ognja, ki gori. Popolnoma zdravo in naravno je, da otroku ne dovolite, da vas grize. In decibeli tu niti niso tako pomembni. Kako reagirate, ko vas otrok ugrizne? **Ne dovolite, ustavite in daste vedeti, da vas to boli in to je vse, kar se vedenja tiče!**

Če boste razpredali naprej, kako je grdo, če koga ugriznemo, da to se pa ne dela in bla bla bla še kar naprej o grizenju ... boste zgrešili bistvo vzgoje, in tvegali, da vas še udari. Vsekakor boste otroka **še bolj prizadeli kot je že prizadet** in ne bo vas slišal ali pa se bo še bolj branil (grizel, tepel, tulil ali pa bo stekel stran). Vsekakor pa s tem ne boste zagotovili, da ne bo nikoli več ugriznil. In imeli boste občutek, da vas ne uboga, da vas ne posluša, da ga ne morete krotiti, da je nevzgojen. Otrok ne grize zato, ker je nevzgojen ali ker ne bi vedel, da to boli. Otrok grize zato, ker ga je nekaj prizadelo, ali pa ima nezadovoljeno potrebo (po razumevanju, samostojnosti, bližini, spoštovanju, če naštejemo samo osnovne).

Ko torej ugasnete alarm, se vedno vprašajte tudi: Kje torej gori? V tem primeru mamica ni spoštovala otrokove potrebe po raziskovanju (hotel se je igrati z vodo) in potrebe po spoštovanju (če se ne more igrati, bi mu morala pojasniti, zakaj ne in kdaj in kje pa lahko). Ta otrok se je želel igrati z vodo. Zakaj se ne sme igrati z vodo? Se bo zmočil? Pa kaj, bosta skupaj brisala in se preoblekla. Ne marate poplave sredi kopalnice? Potem pa mu določite prostor, kjer to lahko dela. Se vam mudi v službo? Potem pa otroku to razložite in otrok bo sledil.

Nikoli ne reci Ne otrokovi potrebi. Če rečete NE, boste vedno dobili v odgovor eno izmed oblik neprimerne ali motečega vedenja. Vsaka želja, pa če je še tako neumna, nosi v sebi skrito potrebo. Želji lahko rečete NE, a ne recite pa NE potrebi, ki se v želji skriva.

Preden torej malčku rečete NE, vedno preverite, ali res ne morete reči JA. Naši Ne so precej manjkrat resnično potrebni, kot si to mislimo. In če morate reči NE (ker se vam recimo mudi) **vedno dajte otroku vedeti, da slišite njegovo potrebo**: Si se še hotel igrati z vodo? Ampak zdaj morava pohiteti, se boš igral z vodo ko ... In če HOČETE reči NE, ker imate za ta dan že vsega dovolj, potem prav tako recite NE, a otroku razložite, da imate za danes že vsega dovolj, da se bo igral z vodo jutri ... in malček bo sodeloval.

Če jih v resnici slišite, bodo tudi oni slišali vas. In bodo sodelovali in ne bo potrebe po grdem vedenju. Ko se otroci grdo vedejo, ustavite alarm, potem pa ne pozabite vprašati: **Kje torej gori?**

SLOVENSKA VZGOJA

Vsi poznamo značilnosti našega naroda, po katerih nas poznajo tujci. Manj poznane pa so nam naše značilnosti, ki pridejo do izraza v vzgoji naših otrok.

Najprej bi vam rada povedala nekaj o čustvih, vedenju, ki iz čustev izhaja in o tem, kako vse to v vzgoji vpliva na naše otroke.

naše čustvo	naše vedenje	v otroku povzročimo
JEZA in BES	AGRESIVNOST	OBČUTKE KRIVDE
PREZIR	ZAVRAČANJE IN PONIŽEVANJE	SAMOPREZIR
SOVRAŠTVO	KRUTO KAZNOVANJE	ŽELJO PO SMRTI

Torej če se na otroka **jezimo**, ga naučimo, da se počuti krivega. Ko bo odrasel, bo imel občutke krivde, slabo samopodobo in nizko samozavest.

Če ga **preziramo**, ponižujemo, zaničujemo, zavračamo, ignoriramo, se bo počutil zavrženega, manjvrednega ali nevrednega. Ko bo odrasel, bo globoko v sebi verjel, da ni vreden ljubezni in da je manjvreden kot drugi.

Če pa ga zelo **kruto kaznujemo**, si bo želel, da ga ne bi bilo več. Ko bo odrasel, bo samodestruktiven, odvisen od drog, alkohola (odvisnost je v osnovi samodestruktivno vedenje) ali kronično depresiven. Lahko bo naredil tudi samomor.

Kakršen odnos imamo starši do svojih otrok, tak **odnos bo otrok ponotranjil** in imel tudi do samega sebe. In odnos, ki ga ponotranjimo postane tudi **odnos do drugih**. Tako zlorabljeni otroci zlorabljuje druge, kaznovani otroci čutijo, da imajo vso

pravico soditi in obsojati druge, ponižani pa ne znajo izražati nestrinjanja drugače kot tako, da tudi sami zaničujejo in ponižujejo druge.

O čustvih in njihovem delovanju na druge me je veliko naučil moj prvi učitelj psihoterapije, Zoran Milivojević. Danes mi njegovi nauki niso več blizu, saj zagovarja avtoritarno vzgojo. Živo pa mi je ostalo v spominu, ko nam je rekel:

Vi Slovenci (on sam je Srb) ne ločite jeze in zavračanja. Namesto, da bi se na otroke jezili, jih prezirate in zavračate. In tako imate kulturni vzorec samoprezir in ničvrednost.

No sama mislim, da je tudi **jeza destruktivna in nepotrebna** (pa o jezi še kaj več kdaj drugič), v nečem pa ima Zoran verjetno prav: **Naš kulturni vzorec je poniževanje, zavračanje in preziranje.** Se ne strinjate? Pa povejmo v bolj blagi obliki: kritiziranje, zaničevanje, soljenje pameti in omalovaževanje (po domače: v nič dajanje). Zdaj prepoznate slovensko kri?

In kaj boste vi naredili naslednjič, ko vas otrok razjezi?

KAJ MANJKA DANAŠNJI MLADINI

Kaj je današnji mladini? Zakaj spominja na podivjano krdelo brez čuta za soljudi in sebe? Zakaj se drogira, ponočuje, razgraja in uničuje? **Zakaj ne spoštuje nikogar?** Zakaj so ji vrednote kot so delavnost, iskrenost in vljudnost, španska vas?

Večina porečete, da so preprosto nevzgojeni in razvajeni, da jim **manjka discipline**. Jaz pa mislim, da se motite.

Pred kratkim sem bila na kavi pri prijateljici, ko je zazvonil telefon. Bila je razredničarka njene najstniške hčerke. Klicala je, ker najstnica med poukom klepeta in moti učiteljico. V tonu glasu moje prijateljice sem zaznala nemir in rahlo razburjanje. Ko je končala pogovor, sem jo previdno povprašala, kakšna je ta učiteljica, nad čim se otroci tako pritožujejo?

Potem sem se strinjala, da ne glede na to, kaj dela učiteljica narobe, motenje pouka ni rešitev. In nato sem jo vprašala, kaj pa bo rekla najstnica, ko pride domov? Odgovor me je ne boste verjeli, presenetil. Prijateljica je rekla: ja **zanikala bo**, kaj pa drugega! Potem pa bo rekla, da "itak vsi ves čas nekaj težijo".

Naj povem, da je bila ta najstnica kot otrok vzgajana s »trdo roko«, tudi s kakšno po riti. Velikokrat mi je bilo prav neprijetno na obisku: imela sem občutek, da v tej družini non stop pritiskajo na otroke, delijo navodila in ukaze.

Ali še vedno mislite, da deklici manjka discipline? Starševstvo je vedno zahtevalo nekaj napora, nikoli pa to ni bil tak boj, kot je to danes. A namesto, da bi se vprašali: **kaj je danes drugače**, zakaj so otroci danes taki? Se raje sprašujemo: **kako naj jih kontroliramo**, da se bodo lepo vedli?

In se prepiramo, katere metode discipliniranja so prave, katere delujejo. Otroci pa so še kar nevzgojen. Bistvo dobre vzgoje ni v tehnikah discipliniranja, ampak v **povezanosti**.

POVEZANOST = ČAS + RAZUMEVANJE

Včasih so otroci vse svoje otroštvo preživeli doma. Tekali so za starši in se igrali s tem kar so našli v naravi. Tudi jaz sem svoje otroštvo preživela doma in se igrala z otroki z ulice. V vrtec je hodil le tu pa tam kdo. Moja mama je nekaj let ostala doma in ni bila edina.

Danes gredo otroci **v vrtec, stari komaj 1 leto**. Večina verjame, da to otroci potrebujejo in da je to dobro zanje. Tudi ko je mamica na porodniški, večji otroci vseeno hodijo v vrtec. Popoldnevi so krajši, ker iz služb prihajamo kasneje. Otroci imajo potem še mnoge obveznosti ali pa teh nekaj ur porabimo za televizijo, računalnik in vožnjo na popoldanske dejavnosti ali obisk veleblagovnic.

In tako izgubljam bistvo dobre vzgoje: **POVEZANOST**. Trdna povezanost in navezanost, ki je včasih bila sama po sebi umevna, je postala nekaj, za kar si moramo v naglici našega vsakdana začeti **zavestno prizadevati**. Če nam uspe z otroki gojiti trdno vez in ljubeče trdne odnose, potem je (skoraj) vseeno, katero smer discipliniranja zagovarjate. Naši otroci bodo zrasli **v ljubeče, odgovorne in srečne odrasle**, ker smo jih imeli radi in ne, ker smo uporabili pravo metodo discipliniranja.

Discipliniranju pripisujemo prevelik pomen. Discipliniranje ni bistvo vzgoje, je le začimba, sestavine jedi pa so druge. In ko se že toliko prepiramo zakaj so nevezgogeni in kaj potrebujejo: če z otroki gojite trdno ljubečo vez, vas bodo ubogali, ko jih boste prosili, bodo pridni, ko boste to potrebovali, ne bodo imeli potrebe po grdem vedenju in izbruhih in z vami bodo **želeli deliti** tako lepo kot slabo.

V dobrih družinah je discipliniranje redko na sporedu. Po njem preprosto ni potrebe. Vzemite si torej **čas za otroke**. Igrajte se z njimi, vsak dan se vsaj malo nasmejite in pogovarjajte se, začutite kaj se v njih dogaja in poskrbite, da vam povedo. Namenite jim veliko pozornosti. Bodite del njihovega sveta, naj ga delijo z vami.

Izkoristite skrajšan delovni čas po porodniški, saj se da malo stisniti družinski proračun. In drage mamice, ko ste na porodniški, **vzemite starejšega otroka iz vrtca**. Otroci ne potrebujejo vrtca, potrebujemo ga odrasli, da lahko hodimo v službo. In nikar prosim **ne zamenjajte ljubezni** in povezanosti za kupovanje užitek: kupovanje daril, obisk vseh mogočih in nemogočih prireditvev, zabave, krožkov ... vse to ne more nikoli nadomestiti časa, ki ga preprosto preživite skupaj.

In če si drznem izposoditi znameniti naslov knjige Bogdana Žorža: Razvajenost - rak sodobne vzgoje, bi sama rada osvetlila drugo plat z: **odtujenost - izvor nevezgogenosti**.

In če se vrnem k moji prijateljici in njeni najstnici: žalostno je, da vam otroci ne zaupajo in ne upajo deliti z vami svojih strahov in problemov. ... in še bolj žalostno, da tega ne zaznate kot (vaš) problem.

Ne dovolite, da se to zgodi tudi vam.

DOBRA VZGOJA

Če ste prišli do spoznanj, da ni **prave vzgoje**, da ni pravih receptov za vzgojo, potem se strinjam z vami. Ne ne, to ne pomeni, da bom nehala s pisanjem o vzgoji. Obstaja namreč nekaj, kar se imenuje **dobra vzgoja**.

O tem so me naučili na fakulteti, že kar nekaj let nazaj. Še vedno zveni kot dobra teorija. Učili so nas, da v vzgoji ni ideala, ni tistega ta pravega recepta. Zakaj? Zato ker je tudi vzgoja odnos. To pomeni, da ste tu vi in vaša osebnost in potem otrok in njegova osebnost in vajina interakcija in potem je tu še vsa ostala družina in celotna družinska dinamika.

Poleg tega je odnos **osebna stvar**. Lahko vam napišem recept za pravo vzgojo, celo napišem celoten scenarij, kaj morate reči, kako pogledati z očmi in kam dati roke ...pa boste v najboljšem primeru uspeli dobro odigrati vlogo enkrat ali dvakrat, potem pa vam ne bo več uspelo. Zakaj? Ker odnos ni igra.

V odnosu moramo biti predvsem pristni in osebni. Zato vedno izhajajte iz sebe. Tudi ko berete (moje) strokovne članke. Kar vam zveni blizu, kupite in vnesite v svoje življenje. Kar vam ne zveni blizu, pustite in pozabite. Mogoče bo zazvenelo čez čas, mogoče nikoli. Tudi prav.

Vzgoja ni projekt, ki ga morate izpeljati odlično, ampak odnos, ki ga živite v zadovoljstvo vseh. Odnos pa je vedno dinamičen. Spreminjate se vi, spreminja se vaš pogled na življenje in z vami raste tudi vaš pogled na vzgojo in vaš odnos do otroka. Vsak odnos pa ima čisto specifično pot.

Zato stopajte po svoji poti vzgoje samozavestno. Samo VI ste najboljši starš VAŠEMU otroku, zato ker je vaš. In vaš otrok je lahko srečen in ponosen, da ima ravno vas za svojega starša. Taki kot ste, ste popolni, dovolj dobri.

Na svoje odnose z našimi otroki bi morali začeti gledati tako kot na naše partnerske odnose. Nobenemu strokovnjaku ne pade na pamet, da bi napisal knjigo z naslovom: kako v treh korakih ukrotiti svojega moža, kako ga pripraviti do tega, da me bo

ubogal. Vsi pa pišejo o razumevanju odnosov, zato so tudi v vzgoji recepti kako ukrotiti otroke, da bodo plesali tako kot mi hočemo, pot v težave in ne iz njih.

Prerastite »kaj naj naredim, da me bo ubogal« in skušajte otroka razumeti. Potem boste vedeli kaj reči, kaj narediti in kam dati roke ... prišlo bo iz vas.

V odnosih vedno delamo tudi napake. **Napake so točke rasti in ne točke pogube.** Ne utopite se v občutkih krivde, da vam ne gre in ne znate. Prevzemite odgovornost za svoje napake in se iz njih učite. Otroci ne potrebujejo popolnih staršev, ampak starše, ki se trudijo in jim ni vseeno ... in starše, ki verjamejo, da so dobri. V odnosih je vse nekako relativno. Mogoče boste otroka prizadeli, čustveno ranili. Toda ko odraste bo lahko svoje rane pozdravil in ravno zato ker ste ga z njimi zaznamovali, postal nekaj čisto enkratnega in posebnega.

Imate radi svojega otroka in se trudite razumeti kaj potrebuje? Potem si prosim oddahnite. To je **dobra vzgoja.**

TUDI UČITELJ VZGAJA

Se spomnite posnetkov nasilja med poukom, ki so pred časom razburili javnost? Ali smo krivi starši, ki ne znamo vzgajati, ali so krivi učitelji, ki ne znajo učiti ali je kriva mladina, ki je danes tako nemogoča?

Izmislimo si primer

Učitelj ima slab dan in ker se učenci ne umirijo, začne s spraševanjem in »podeli« štiri nezadostne ocene.

UČENEC A je doma vzgajan z nasiljem, oče je alkoholik, mama pa ves čas dela. Ko je po končani uri malica, gre v jedilnico in se začne s sošolcem obmetavati s hrano.

UČENEC B je vzgajan avtoritarno s kaznovanjem in posledicami. Ve da bo doma okaran, ker je dobil slabo oceno. Poišče sošolca, ga prosi za drogo in po šoli kadi s prijatelji. Dolgo ga ni domov.

UČENEC C je vzgajan permissivno. Prijokal bo domov, kako grozen je bil učitelj in starši bodo naslednji dan takoj prišli v šolo in zahtevali pojasnilo.

UČENEC D je vzgajan sočutno, prav tako bo prišel domov in planil v jok, da se mu je zgodila krivica. Starši ga bodo razumeli in mu bili v oporo toda ne bodo imeli občutka, da morajo kaj reševati. V primeru, da otrok ne bi videl poti ven, bi mu jo pomagali poiskati. Naslednji dan bo otrok pri pouku dvignil roko in rekel, da želi popravljati oceno.

Kaj bi se zgodilo, če bi bil scenarij drugačen?

Učitelj pride v razred in učenci se ne umirijo. Učitelj ponudi sočutje:

Ste že utrujeni? Potem pa se gremo eno hitro igro za sprostitev. ... ali

Miha, vidim da si danes posebej vznemirjen, pridi, boš danes sedel poleg mene. ali

Učenci zelo ste vznemirjeni, kaj je narobe? (mogoče pa povedo, kaj jih zares muči)... ali

Vidim da ste danes že zelo utrujeni, bomo pa danes raje naredili en eksperiment ... ali karkoli, ob čemer učenci zelo uživajo.

UČENEC A (Miha) ki je doma vzgajan z nasiljem, bo po pouki obsedel v razredu in začel jokati, ne bo hotel domov. In učitelj se bo z njim pogovoril ali pa ga napotil k svetovalni delavki.

UČENEC B je vzgajan avtoritarno s kaznovanjem in posledicami. Ne bo hotel domov, raje bo po pouku s prijatelji delal eksperimente (ki so se jih naučili v šoli).

UČENEC C je vzgajan permisivno. Tudi ta ne bo hotel domov, raje bo z učencem B delal eksperimente.

UČENEC D je vzgajan sočutno. Doma bo povedal, kako super je v šoli in kako fajn učitelja imajo.

Primer je seveda karikiran in poenostavljen, v življenju stvari niso tako enoznačne. Naj pa primer služi k boljšemu razumevanju tega, kako so stvari med seboj v resnici povezane.

NEKAJ RESNIC O ŠOLI IN VZGOJI:

Tudi učitelj vzgaja. Pravzaprav ne more učiti, ne da bi tudi vzgajal. Učitelj s svojim odnosom do učenca pomembno vpliva na njegovo samopodobo. V primeru neprimernih odnosov doma, pa je njegov vpliv včasih ključnega pomena. Odloča ali bo otrok v življenju zvozil ali zavozil. Šola ima ključno vlogo pri odkrivanju otrok, ki doma doživljajo boleče izkušnje.

Učitelji, ki tega ne vedo in se ne trudijo z učenci imeti dobre odnose, **so slab zgled** in delajo krivico poklicu, ki ima v družbi zelo pomembno vlogo.

Šola je za otroke stres zaradi neprimerne odnosa učiteljev, zaradi pretirane tekmovalnosti in storilnostne naravnosti. Kako se otroci odzovejo na stres, pa je odvisno od vzgoje staršev.

Konvencija o otrokovih pravicah je apel k **izboljšanju odnosov** in ne k permisivni vzgoji. Predvsem bi se morali zavedati, da zakoni o **pravicah otrok** ne zmanjšujejo

vzgojne vloge učiteljev in njegove vzgojne kompetentnosti, le omejujejo kaznovalno naravnost in od učiteljev zahtevajo bolj spoštljiv odnos do otrok.

Toleriranje nasilja je slaba vzgoja. Šole bi morale razviti **ničelno toleranco** do nasilja. Politika do nasilja je stvar šole in ne samo posameznega učitelja.

Šole bi morale biti zgled dobre vzgoje. Na grdo vedenje lahko vedno reagirate tudi brez kaznovanja. Pravzaprav bi morali to danes vedeti vsi učitelji in bi morali najprej sami biti zgled, potem pa tudi učiti tako starše kot otroke reševanja problemov in odgovornega vedenja.

Nekatere šole opuščajo kaznovanje in uvajajo metode kot so **restitucija in vrstniška mediacija**, čeprav je pri tem zgled učiteljev daleč najpomembnejši. Temu jaz pravim **Dobra šola**.

O MENI

Poklicno sem socialna pedagoginja in integrativna psihoterapevtka (nemške smeri Hilariona Petzolta). Skoraj 10 let sem delala z otroki s posebnimi potrebami, od leta 2010 pa sem svetovalka staršem za vzgojo.

Moje članke najdete na spletnem portalu iskreni.net, moje odgovore staršem v forumu Vzgoja otrok in družine na spletnem portalu med.over.net, sedaj pa urejam svojo spletno stran Vzgoja srca in pišem blog.

